

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 25 februari 2009
Utskriftsvänlig pdf-fil

Det behöver nu inte vara så att det var Garry Whannel själv som tyckte att det skulle vara en rolig idé att i samband med tjugofemårsjubileet av hans bok *Blowing the Whistle: The Politics of Sport (Arguments for Socialism)* ge ut en ny bok som innehåller och uppdaterar den gamla. Det kan ju till exempel vara förlaget som kom på det. Men den första boken kom ut på gamla vänsterförlaget Pluto Press, och trots att denne krigare med anor från 1960-talet fortfarande kämpar på, så är det Routledge som står som utgivare av *Culture, Politics and Sport: Blowing the Whistle Revisited*. Kanske beskriver valet av förlag 1983 respektive 2008 samma utveckling som Whannel säger sig ha genomgått som politisk varelse: "from a gauche angry young man to a grumpy old one". Joakim Åkesson har läst bägge böckerna (den första ingår ju som en del av den andra), och han har blandade känslor inför Whannels författarskap; det finns inslag av självförhärligande och det finns en explicit socialistisk agenda (som inte gillas), men det finns också intressanta perspektiv och underfundiga analyser, och boken är lättfattligt och populärvetenskapligt skriven (som uppskattas). Det är dock ändå så att vår recensent avslutningsvis efterlyser mer av djuplodande teoretiska resonemang.

Garry Whannel, 25 år senare

Joakim Åkesson

Institutionen för idrottsvetenskap, Malmö högskola

Garry Whannel

**Culture, Politics and Sport:
*Blowing the Whistle Revisited***
264 sidor, hft.

Abingdon, Oxon: Routledge 2008
(Routledge Critical Studies in Sport)
ISBN 978-0-415-41707-5

Boken *Culture, Politics and Sport: Blowing the whistle, revisited* är något av en hybrid mellan en återutgivning av ett originalverk från 1983, *Blowing the Whistle: The Politics of Sport (Arguments for Socialism)*, och en revidering av detta verk. Föremålet för recensionen omfattar nämligen såväl det oredigerade originalverket som en kompletterande utläggning av sportens utveckling på området sedan originalutgåvan. Boken är skriven av Garry Whannel, som idag är professor i mediekultur vid University of Bedfordshire.

Genom hela läsningen av *Culture, Politics and Sport: Blowing the whistle, revisited* förändrades min inställning till boken. I början var jag ganska skeptisk, främst på grundval av två saker.

(1) För det första var jag skeptisk till Whannels sätt att skriva om sig själv. Dels ger han beskrivningarna av sig själv ganska mycket utrymme, vilket jag till en början tyckte var tröttande då jag inte var intresserad av att läsa om Whannel, utan om sport och politik. Allt eftersom läsningen fortgick förlikade jag mig dock allt mer med Whannels strategi då jag insåg att boken i mångt och mycket handlar om att argumentera för en politisk ståndpunkt (socialism), och för att kunna förstå Whannels ståndpunkt var det viktigt för mig att känna till var Whannel

”kommer ifrån” – det vill säga vilka omständigheter som lett fram till att han försetts med en läggning som föranledde argumentation för denna ståndpunkt.

Men Whannel skriver också om sig själv på ett sätt som jag har svårare att förlika mig med – ett sätt att skriva som inte kan förlätas med hänvisningar till strategiska ambitioner. Han argumenterar nämligen för sin egen och ursprungsverkets omfattande betydelse för det analytiska fält man finner i skärningspunkten mellan politik, media och sport. Detta sätt att skriva ger intrycket av att texten är självglorifierande och närmast skrytsam och på så vis inte vidare smaklig. Whannel hade nog tjänat på att låta någon annan auktoritet beskriva hans och hans verks betydelse för området.

(2) För det andra var jag skeptisk mot hans företag som gick ut på att *argumentera för en politisk ståndpunkt*. Jag som rör mig i en värld bebodd av relativt oberoende forskare känner mig tämligen främmande inför en sådan strategi. Min skepsis på denna punkt övergick dock efterhand i ett ambivalent förhållande till Whannels strategi. Frågan är ju vad som hindrar någon att ge uttryck för ett politiskt ställningstagande, med tanke på att all forskning är genomsyrad av personliga värderingar och ställningstagande? På något vis är det ju ärligare av en forskare att uttryckligen demonstrera politiska ambitioner än, som många andra forskare, envist vidhålla en (skenbar) objektivitet.

Det viktiga för Whannel, när han väl hade deklarerat sina ambitioner, var att balansera mellan att ge uttryck för analyser av sporten som samhällsfenomen utifrån media-politiska perspektiv å ena sidan, och personliga (socialistiska) värderingar och ställningstaganden å andra sidan.

Om han exempelvis inte hade varit saklig i sin argumentation kring den rådande idrottskulturen hade hans trovärdighet äventyrats. Och hade denna fallit hade boken inte kunnat ses som vetenskapligt grundad, utan allt som då funnits kvar hade varit en propagandaskrift i socialismens tjänst. Men argumentationen är sober, vetenskapligt grundad och verklighetsförankrad och på så vis lyckas Whannel upprätthålla sin trovärdighet. På så vis lyckas han under bokens gång också ändra min hållning till boken från *skeptisk* till *ambivalent*. För att jag skulle kunna vinnas över till en *positiv* hållning hade det dock krävts att Whannel hade haft en samtalspartner med motsatt ståndpunkt, exempelvis någon som förordade en marknadsliberal hållning och *argumenterade mot* honom. Det lyckas han inte riktigt med själv på grund av sin så tydligt uttalade utgångspunkt.

Det är också intressant att följa Whannels mognadsprocess, från hur han argumenterar som forskarstuderande författare när han skrev *Blowing the Whistle*, till när han som fullfjädrad professor 25 år senare författade *Culture, Politics and Sport*. Här är aggressiviteten i unga år i jämförelse med lugnet i äldre påtaglig. Något som han själv också påpekar när han skriver:

Like many of my generation I have turned from a gauche angry young man to a grumpy old one.

Det är också iögonfallande hur han på äldre dar på ett helt annat sätt tillåter sig att skriva om sig själv – på gott och ont.

Jag tänker också skriva lite mer konkret om bokens uppbyggnad och innehåll. Boken består i huvudsak av fyra olika delar. Den första delen är en introduktion där Whannel beskriver sig själv, sin bakgrund och den socialisationsprocess som han har genomgått genom sin uppväxt och sitt hittills levda liv. Avsnittet syftar till att förklara varför Whannel kom att intressera sig för att analysera sport, media och politik. Avsnittet syftar också till att beskriva hur det kom sig att han 1983 författade *Blowing the Whistle: The Politics of Sport (Arguments for Socialism)*. Han reflekterar här över sitt verk så här 25 år senare, och medger bland annat att han upplever viss genans över den naivitet han visade upp i verket.

Bokens andra del består av originaltexten *Blowing the Whistle* från 1983 i oredigerat format. I denna text beskriver Whannel hur politik på olika sätt kommer till uttryck inom sporten. Han diskuterar också sportens betydelse för politiken och politikens betydelse för sporten. Som exempel på detta visar han hur sporten artar sig till följd av att den bedrivs i ett samhälle präglad av kapitalistiska värderingar. Därefter går han vidare till att resonera om sportens relation till staten. Avslutningsvis framför han sina argument för en sport inspirerad av socialistiska värderingar. Som exempel kan nämnas att han menar att

- sport ska präglas av jämlika (egalitära) intentioner. Det ska finnas en genuin strävan mot ”Idrott åt alla”, och man ska nå målet bland annat genom positiv diskriminering i syfte att motverka dominerande strukturer och attityder;
- tillräckliga faciliteter och finansiering måste till för att möjliggöra ”Idrott åt alla”;
- man bör eftersträva socialt ägandeskap av arenor, sportcentra, rekreationsområden och kompletterade rekreationsindustri; samt att
- sportfaciliteter och sportorganisationer bör styras demokratiskt. Faciliteter och organisationer bör styras av dem som arbetar inom dem.

Den tredje delen består av två artiklar som Whannel författat sedan 1983 som har med ämnet att göra. De bär titlarna: *Profiting by the presence of ideals: sponsorship and Olympism*, respektive *Sport and popular culture: the temporary triumph of process over product*.

Den fjärde och sista delen består sedan av en diskussion av den mediepolitiska utvecklingen sett i relation till sport de senaste 25 åren (sedan *Blowing the whistle* först gavs ut). Här diskuterar Whannel några politiska teman som varit särskilt framträdande de senaste 25 åren. Exempel på sådana är

- kommersialisering och kommodifiering av sport, sportstjärnor, platser och evenemang;
- nationer, identiteter, kändisar och kroppar; samt
- globalisering: det globala och det lokala

På sina håll är läsningen mycket roande och leder till en hel del intressanta tankegångar. Ett exempel på detta är ett avsnitt där Whannel diskuterar myten om att tyskar alltid är uppe tidigt på mornarna (innan engelsmännen) när de är på semester för att lägga sina handdukar på solstolarna vid poolen och på så vis reservera dem för hela dagen. Whannel menar att det här förmodligen är fråga om konstruktionen av en myt som går ut på att misstänkliggöra tyskarna, genom att visa hur de använder sin effektivitet (vilket vanligtvis är en *positiv* föreställning om tyskar) till att fuska sig till de åtråvärda solstolarna, och på så vis antyda vilket oärligt folk de är. Argumentationen ser ut som följer:

1. Vissa solstolar är mer åtråvärda än andra
2. Det är orättvist att gå upp tidigt för att reservera dem med en handduk
3. Man ska inte förvänta sig att även engelsmän går upp tidigt
4. Den tyska effektiviteten är i detta fall ingen bra egenskap – den bryter mot normen om att koppla av på semestern och den bryter mot normen om *fair play*.

En annan intressant passage är analysen av Diego Maradonas karriär och dess politiska betydelse i olika avseenden. Här argumenterar Whannel bland annat för att man kan se Maradonas karriär som ”den lilla fattiga outsiders” kamp och seger över etablissemang (exempelvis när han tar lilla Napoli från fattiga Syditalien till serieseger före de rika norditalienska klubbarna). Maradonas insats mot engelsmännen i VM 86 analyseras också med hjälp av politiska glasögon. Whannel visar hur engelsmännen både avskyr och beundrar Maradona samtidigt på grund av olika egenskaper han besitter. De avskyr honom för hans brott mot fair-play idealet när han ”fick hjälp av guds hand” (när han gjorde mål genom att använda handen), och de beundrar honom för den kreativitet, känsla och teknik han visade upp när han gjorde det mål som inte sällan ses som ”tidernas vackraste”.

Förutom kritiken jag uttryckt mot boken tidigare som handlar om (1) en alltför självglamorerande inledning och (2) problematiken som rör argumentationen för en politisk ståndpunkt, finns det ytterligare ett problem med boken som jag vill lyfta fram. Detta problem handlar om att boken har stark fokus på engelska förhållanden. Det finns många intressanta politiska perspektiv i boken men det finns också många och långa beskrivningar av engelsk idrott specifikt och specifika engelska idrottspolitiska problem. Är man intresserad av engelska förhållanden är detta naturligtvis inget problem (snarare en styrka) men då jag åtog mig att recensera boken hade jag en föreställning om att den var en bok om internationell idrottspolitik och det är det inte. Det är en bok om engelsk idrottspolitik med internationella utblickar.

Mitt slutgiltiga omdöme om boken är (trots ovanstående kritik) att den är värd en läsning. Det finns som sagt många intressanta exempel och perspektiv som med lite tankearbete kan översättas från ett engelskt till ett svenskt eller internationellt perspektiv. Förutom att den är tankeväckande är den på sina håll också ganska roande och man kan mycket väl nöjesläsa den på fritiden om man har ett genuint idrottsintresse. Den är ganska lättsmält språkligt sett för att vara en akademisk bok. Den är också medvetet skriven på ett populärvetenskapligt vis; dock kunde det ha funnits med lite fler djupgående teoretiska resonemang – tycker i alla fall jag som har en faiblesse för sådana.

© Joakim Åkesson 2009.

Köp boken från Bokus.se

Kjøp boken fra Capris.no

Køb bogen fra eLounge.dk

Buy this book from Amazon.co.uk

Buy this book from Amazon.com

